

Välkommen till Lingolympiaden 2022!

Lingolympiaden är en tävling som drivs av Svenska Lingolympiadföreningen i samarbete med Stockholms Universitet och Unga Forskare Stockholm. På grund av att vi är en ideell förening blir alla som deltar i vår verksamhet medlemmar i föreningen, vilket självklart är gratis och inte innebär några förpliktelser. Vi behöver därför följande information om dig:

Förnamn: _____

Efternamn: _____

E-post: _____

Skola: _____

Födelseår: _____

Adress: _____

Postnummer: _____

Postort: _____

Kommun: _____

Vi kommer att lagra uppgifterna i högst 12 månader. Du kan också begära att de raderas tidigare via mail till roos@lingolympiad.org. Dessutom måste vi ha ditt godkännande för att lagra data om dig. Genom att kryssa i rutan nedan godkänner du att Lingolympiaden får hantera den data du fyllt i ovan. Om du inte kryssar i rutan kommer vi omedelbart destruera ditt prov, som alltså inte blir rättat!

När vi har rättat problemen kommer vi att publicera resultatet på lingolympiad.org. Om du vill vara anonym, kan vi publicera ditt resultat under pseudonym. Fyll i så fall i raden nedan.

Pseudonym: _____

Namn: _____

Skola: _____

Svarsblad

Uppgift 1

(a) 1. 2. 3. 4. 5. 6.

7. 8. 9. 10. 11.

(b) 12. _____ 13. _____ 14. _____

(c) 15. _____ 16. _____

17. _____ 18. _____

(d) _____

Uppgift 2

(a) _____ (b) _____ (c) _____

(d) _____ (e) _____ (f) _____ (g) _____

Uppgift 3

(a) _____

(b) 9. _____ 10. _____ 11. _____

(c) _____

Uppgift 4

Besvaras på ett separat papper. Kryssa i om du har lämnat in uppgift 4:

Uppgift 5

Besvaras på ett separat papper. Kryssa i om du har lämnat in uppgift 5:

Det är viktigt att du skriver namn och skola på alla papper du lämnar in.

Uppgift 1: Nama (10 poäng)

Nedan följer 11 fraser på nama och deras översättningar på svenska, i oordnad följd.

1. !nona samdi	a. fem ston
2. gam arira	b. en pojke
3. gui axab	c. en man
4. koro aogu	d. tre bröst
5. koro hadi	e. två tikar
6. gam aokha	f. två män
7. koro aridi	g. ett bröst
8. haka axagu	h. fyra pojkar
9. gui aob	i. fem tikar
10. !nona hagu	j. fem män
11. gui sams	k. tre hingstar

(a) Para ihop fraserna på nama med rätt översättningar.

(b) Översätt till svenska:

12. !nona aogu
13. |gui aris
14. |gam axara

(c) Översätt till nama:

15. två bröst
16. fyra tikar
17. fem pojkar
18. tre hanhundar

(d) Om det i ett rum finns två separata grupper som beskrivs som |gam axakha på nama, hur skulle du beskriva gruppen i rummet som helhet (på nama)?

Nama, eller khoekhoe, talas av ungefär 200 000 personer i Namibien och är det största av de så kallade khoisanspråken, en språkgruppering som inte baseras på ett delat ursprung, utan på delade egenskaper (framför allt deras användning av många olika klickljud i stor utsträckning). Två klickljud förekommer i problemet: !n och |g, men nama har 20 olika klickljud totalt. I det här problemet syftar *bröst* på ett av två (kvinno)bröst.

Uppgift 2: Jiddisch (15 poäng)

Nedan följer ett antal ord på jiddisch skrivna både med det hebreiska alfabetet (vilket är hur jiddisch normalt sett skrivs) och i en transkription till det latinska alfabetet, samt deras översättningar till svenska. Några ord saknas.

Jiddisch	Transkription	Översättning
צוג	<i>tsug</i>	tåg
סול	<i>sul</i>	sol
אוגערקע	<i>ugerke</i>	gurka
אין	<i>in</i>	i
יוגנט	<i>yugnt</i>	ungdom
מאַנטל	<i>mantl</i>	kappa
טיר	<i>tir</i>	dörr
האַרץ	<i>harts</i>	hjärta
אַלט	<i>alt</i>	gammal
שול	<i>shul</i>	skola
מענטשן	(a)	människor
און	(b)	och
יאָרמלקע	(c)	kippa
(d)	<i>karsh</i>	körsbär
(e)	<i>mir</i>	vi
(f)	<i>shmalts</i>	fett
(g)	<i>letstns</i>	nyligen

Fyll i luckorna (a)-(g).

Jiddisch är ett västgermanskt språk som talas av omkring 1,5 personer världen över, huvudsakligen i den judiska diasporan. Sedan 1999 är det ett nationellt minoritets-språk i Sverige. *Sh* uttalas likt det svenska tj-ljudet. En kippa är en religiös huvudbonad som bärs av judiska män.

—Kent Do

Uppgift 3: Karolinatita (15 poäng)

Karolinatitan är en fågel i sydöstra USA. *A*, *C*, *D* och *E* är olika läten, och tillsammans bildar de en sträng av toner, som forskare tror betyder olika saker. Nedan följer några av dessa strängar samt en beskrivning av fågeln som sjöng dem. Notera att översättningarna inte gjorts av modersmålstalare av tättingska.

1. En tita är vid mat tillsammans med andra titor på marken, *A-A-D*
då den får syn på en östlig skrikuv högt upp i skyn
2. En flygande tita har fått syn på mat som inga andra titor *E-C-D-D-D*
hittat än och flyger dit
3. En tita som flyger ser en östlig skrikuv farandes mot den *A-A-A-A-E-C*
och flyger iväg
4. En tita på marken ser en virginiauv och flyger dit i attack *C-D-D-D-D*
5. En tita i ett träd ser mat där det bara finns en annan tita, *E-D-D*
men flyger inte dit

(a) En ornitolog (fågelforskare) försökte återskapa karolinatitans meddelanden, och spelade upp lätena nedan. Teorin var att detta motsvarar lätet för en fågel högt upp som rör sig mot mat med flera andra titor. Det visar sig dock att bara ett av meddelandena var korrekt. Vilket meddelande var det? Motivera.

6. *E-C-D*
7. *D-C-E*
8. *E-D-D-C*

(b) Följande är tre situationer som titor har utsatts för. Ge ett förslag på hur titan skulle kunna låta.

9. En tita i ett träd ser en virginiauv och flyger dit i attack
10. En tita i ett träd har fått syn på mat där det redan finns en
annan tita och flyger dit
11. En tita på marken ser en amerikansk sparvhök farandes
mot sig (men stannar kvar)

(c) Förklara vad du tror att *A*, *C*, *D* och *E* betyder.

Virginiauvven är en stor och klumpig uv som inte hotar de små snabba titorna. Däremot innebär den amerikanska sparvhöken och den östliga skrikuven ett betydligt större hot.

—Joakim Colpier

Uppgift 4: Ainu I (25 poäng)

Nedan följer tio matematiska likheter med tal på ainu. Skriv likheterna med siffror. Alla tal i problemet är mindre än 200.

1. $iwan + arwan = re\ ikasma\ wan$
2. $re \times ine\ ikasma\ wan = tu\ ikasma\ tu\ hotne$
3. $sine + ine = tu + re$
4. $re \times re\ ikasma\ wan = sinepesan\ ikasma\ wan\ etu\ hotne$
5. $asikne \times asikne\ ikasma\ wan = asikne\ ikasma\ wan\ eine\ hotne$
6. $tu^{re} + re^{tu} = arwan\ ikasma\ wan$
7. $ine \times re\ ikasma\ wan = tu\ ikasma\ wan\ ere\ hotne$
8. $sinepesan \times re = arwan\ ikasma\ hotne$
9. $sine + tupsan^{tu} = asikne\ ikasma\ re\ hotne$
10. $ine\ ikasma\ ine\ hotne + tu\ ikasma\ wan = iwan\ ikasma\ wan\ easikne\ hotne$

(a) Skriv likheterna med siffror.

(b) Skriv med siffror:

11. tu
12. $hotne$
13. $wan\ earwan\ hotne$
14. $sinepesan\ ikasma\ wan$
15. $ine\ ikasma\ wan\ eiwan\ hotne$

(c) Skriv på ainu: 5, 11, 58, 129, 193

Ainu är ett språk som historiskt sett talats av ainufolket, ursprungsbefolkningen i norra Japan. Idag talas språket endast av ett fåtal äldre ainu på Hokkaido, den nordligaste av Japans fyra stora öar, och det såg länge ut som att språket inom kort skulle dö ut helt. De senaste åren har försök gjorts för att förhindra detta, och även om språkets framtid fortfarande är oviss finns det visst hopp om att det kan återhämta sig.

I problemet används skrivsättet $a^k = \underbrace{a \times a \times \dots \times a}_{k \text{ gånger}}$. Till exempel är $3^4 = 81$.

—Emil Ingelsten

Uppgift 5: Ainu II (35 poäng)

Nedan följer 25 meningar på klassisk ainu, den version av språket som används i folkets muntliga tradition *yukar*, samt möjliga översättningar av dessa till svenska. I Ainu uttalas exakt en stavelse i varje ord med hög ton. I flerstaviga ord markeras den stavelsen nedan med akut accent (´).

1. <i>Ipéan</i>	Jag åt
2. <i>Eikú</i>	Du drack
3. <i>Kamúy inkárpa</i>	Gudarna såg
4. <i>Poró áynu pon kun nukár</i>	Den stora mannen såg den lilla skuggan
5. <i>Húsko kamúy poy setá ikórpayar</i>	Den gamla guden gav oss små hundar
6. <i>Asín níska pírka nóno ikórpáre</i>	Den nya hövdingen gav mig fina blommor
7. <i>Pírka ókkay wákka akóre</i>	Jag gav den snygga killen vatten
8. <i>Poró asít cisé ecinukár</i>	Ni såg det stora nya huset
9. <i>Pírka menóko wey saké kor</i>	Den vackra kvinnan hade dåligt vin
10. <i>Húsko kamúy saké ekúre</i>	Du fick den gamla björnen att dricka vin
11. <i>Pom menóko anukárpa</i>	Jag såg de små kvinnorna
12. <i>Wen níska ecinépa</i>	Ni var dåliga hövdingar
13. <i>Wem poy yam aéyar</i>	Jag fick dem att äta en dålig liten kastanj
14. <i>Húsko níska asít top ekóre</i>	Du gav den gamla hövdingen ny bambu
15. <i>Wénkut tusápa</i>	Fattiglapparna tillfrisknade
16. <i>Ikúpa</i>	De drack
17. <i>Húsko wénkur einukárpayar</i>	Du fick oss att se de gamla fattiglapparna
18. <i>Eiipépare</i>	Du fick oss att äta
19. <i>Aeciikúpare</i>	Jag fick er att dricka
20. <i>Poró kut top iéyar</i>	Den stora skuggan fick oss att äta bambu
21. <i>Poy yuk einúyar</i>	Du fick de små hjortarna att höra mig
22. <i>Asír ókkay ecitusápare</i>	Den nya killen fick er att tillfriskna
23. <i>Pírka níska ené</i>	Du var en bra hövding
24. <i>Tukár anukár</i>	Jag såg sälen
25. <i>Enukár</i>	Den såg dig

Uppgifterna finns på nästa sida.

Ainu II, fortsättning

- (a) Ange så många alternativa översättningar du kan av meningar 10 och 17!
(b) Översätt till svenska (på alla grammatiskt korrekta sätt du kan komma på):

26. *Inúan*
27. *Itusáre*
28. *Asír menóko iinkárpáre*
29. *Áynu anépa*
30. *Pon kamúy poró kur kórpa*
31. *Pírka setá wem menóko nu*
32. *Pon nísipa iecinukárpayar*
33. *Húsko menóko pon nónno ekórpáre*

- (c) Översätt till ainu, givet att ordet för sten är *póyna*:

34. Ni gav de gamla fattiglapparna dåliga stenar
35. Jag fick sälen att äta bambu
36. Han var en duktig liten hund
37. Jag tillfrisknade
38. Hon fick oss att se
39. Jag gav er en ny säl
40. Den stora kvinnan fick mig att äta
41. Du hade nya blommor

- (d) I de allra flesta ord på ainu (däribland alla ord i det här problemet) kan man förutsäga vilken stavelse i ett ord som får hög ton utan att det anges explicit. Ange de regler som bestämmer vilken stavelse som får hög ton i ett flerstavigt ord.

Ainu är ett språk som historiskt sett talats av ainu-folket, ursprungsbefolkningen i norra Japan. Idag talas språket endast av ett fåtal äldre ainu på Hokkaido, den nordligaste av Japans fyra stora öar, och det såg länge ut som att språket inom kort skulle dö ut helt. De senaste åren har försök gjorts för att förhindra detta, och även om språkets framtid fortfarande är oviss finns det visst hopp om att det kan återhämta sig.

—Emil Ingelsten